

DE COM LES CASES ES MOUEN EL CAS DE RAJOLS

A primera vista podria semblar que difícilment hi pot haver res tan estable i arrelat com les grans cases i casals que trobem arreu del nostre país. En millors o pitjors condicions han suportat el pas dels segles i ens testimonien el pas del temps i dels esdeveniments històrics del paisatge i de la gent, que són els elements que configuren una terra i un país. Tanmateix, res no roman immutable al pas dels segles, i tant el paisatge com la gent han d'acabar adaptant-se sispau per força a les condicions i circumstàncies canviants. Aquesta adaptació pot requerir, entre molts altres aspectes, modificar les cases, cosa que es concreta normalment en reformes i ampliacions arquitectòniques mantenint la situació habitual de la casa, i en casos extrems es concreta en abandonaments de les cases.

Només en casos singulars les condicions i les funcions d'una casa fan convenient el seu desplaçament. Situacions d'aquesta mena es poden donar, per exemple, quan la ubicació inicial és una balma i la necessitat d'engrandiment fa convenient l'edificació d'una casa exempta no molt distant de la balma o esplugu original, o quan una ubicació inicial encimbellada o aïllada amb funció defensiva esdevé poc pràctica en desaparèixer aquesta funció defensiva. Sigui com sigui, si els casos en què per una causa o altra hi ha desplaçament són escassos, més ho són encara els casos en què aquest desplaçament es pot documentar.

Aquesta és, però, la circumstància de la casa de Rajols, al terme de Tavertet.

En efecte, segons testimonia un document de 1719, l'emplaçament actual de la casa de Rajols no és pas el seu emplaçament original sinó que a finals del segle XVII la casa de Rajols en el seu lloc original estava abandonada i derruïda, i entorn al 1691 el seu propietari, el senyor Fructuós de Fontcuberta la féu reedificar, aprofitant els materials de l'antiga, en la seva actual situació.

No cal afegir ni treure res al document perquè és prou eloqüent i suggerent. El 27 de juliol de 1719, en una testificació pública

extrajudicial en què actuen com a testimonis Pere Anglada, ferrer, i Pau Sunyer, pagès, tots dos de Tavertet, es reuneixen tota una sèrie d'homes de Tavertet, a instància de Joan Puntí, un dels regidors del terme de Tavertet, per deixar constància d'aquest fet singular. Els declarants són: Josep Font, que diu que ara és bracer però que abans era masover del mas Avenc i que diu tenir uns vuitanta anys; Joan Sala, masover del mas Perer de la mateixa parròquia, que diu tenir uns quaranta-quatre anys més o menys; Rafael Monteys, pagès propietari del mas Monteis, d'uns seixanta anys; Josep Subiranas, pagès hereu del mas Sobiranas, d'uns quaranta-sis anys; Josep Novelles de Vall, pagès propietari del mas homònim, d'uns cinquanta-dos anys; Geroni Jofré pagès propietari del mas Jofré, d'uns seixanta-sis anys, i Francesc Coromina pagès propietari del mas Coromina, d'uns quaranta-quatre anys.

Tots ells són de Tavertet, i tots ells, sota jurament, testifiquen les coses següents:

1. Que antigament a Tavertet hi havia una casa anomenada mas Rajols, que estava derruïda i que era situada *en la collada dita del Pandís, qui baixa a la casa del Pandís de Sant Joan de Fàbregas*.

2. Que aquesta casa era derruïda de feia molts anys, i que amb les seves restes uns 28 anys abans (és a dir, entorn al 1691), Fructuós de Fontcuberta, propietari de l'Avenc, va fer construir una altra casa, *que vuy se troba existir y habitada en lo serrat que és*

*Rajols, en la seva ubicació actual al cim del serrat.
Foto: Rafael Ginebra*

